Til de unge

Forord til den elektroniske udgave

Krapotkin.

Til äeunge.

1891.TIL DE UNGE

AF

PETER KRAPOTKIN

OVRRsAT FRA FRANSK TU. •ARHEJIIKRKK«

KØBENHAVN

TRTKT HOS r. It. ROKDIXCi (V. PKTKH8KN)

1891I.

Det er til de unge, jeg henvender mig. Lad de gamle — de gamle af Sind og Hjærte — lad dem lægge dette Skrift bort uden at trætte deres Øjne med at læse det.

Jeg forudsætter, at Du er omkring atten eller tyve Aar, at Du er færdig med din Læretid eller dine Studier, og at Du netop skal ud i Livet. Jeg anser det for sikkert, at din Aand staar over de Fordomme, som dine Lærere har søgt at paatvinge Dig, at Du ikke frygter Djævelen, og at Du ikke gaar og hører Præsternes og Lægprædikanternes Floskler. Endvidere, at Du ikke er en af disse Lapse, der er saa ynkelige Frugter af vort forfaldne Samfund, og som driver omkring i Gaderne for at vise deres velskaame Klæder og Abefjæs og kun tænker paa at nyde for enhver Pris. . ! . Nej, jeg forudsætter, at Du har Hjærtet paa rette Sted, og af denne Grund henvender jeg mig til Dig.

Det første Spørgsmaal, som stiller sig, er, hvad Du skal blive. Du har ofte spurgt Dig selv om det. Og, i Sandhed, uaar en Mand er ung, saa forstaar han, at naar han i flere Aar har gaaet for at lære et Haandværk eller en Videnskab — vei at mærke, paa Samfundets Bekostning — saa har han ikke gjort dette for at benytte sine Færdigheder til at tilrane sig egen Vinding, og den maa staa lavt og være dybt sunken i Laster, som aldrig har drømt om at bruge sin Intelligens, sit Talent og sine Kundskaber til at— 4 —

hjælpe og befri dem, som ligger i Fattigdom og Uvidenhed.

Er Du ikke en af dem, som har haft en slig dejlig Drøm? Lad os da se, hvad Du skal gøre for at faa din Drøm til Virkelighed.

Jeg véd ikke, i hvilken Stand Du er født. Kanske Du, begunstiget af Skæbnen, har kastet Dig over Studiet af Videnskaberne; Du skal maaske være Læge, Jurist, altsaa en videnskabelig uddannet Mand. Et vidt Felt aabner sig for Dig; Du gaar ind i Livet med udmærkede Kundskaber, med en øvet Intelligens; eller paa den anden Side — Du er maaske en ærlig Haandværket hvis Kendskab til Videnskaben er indskrænket til det lidet, som Du lærte paa Skolen; men Du har den Fordel paa første Haand at kende, hvad et Liv i uafbrudt Slid er — det, som er

beskaaret alle vor Tids Arbejdere.

Jeg vil standse ved den første Antagelse for siden at vende tilbage til den anden. Jeg antager, at Du har haft en videnskabelig Uddannelse. Lad os antage, at Du skal være Læge.

I Morgen vil en Mand i Arbejdsbukser komme og hente Dig til en syg Kvinde. Han vil føre Dig til en af de« trange Gyder, hvor Genboerne kan trykke hinandens Haand over de forbigaaendes Hoveder. Inde i en mørk Gang, oplyst af en osende Lam pø, slaar Dig en forpestet Luft i Møde; Du kryber op ad en fire, fem elendige Trapper, og i et mørkt, koldt Værelse finder Du den syge Kvinde liggende paa Gulvet, da^kket af skidne Pjalter. Blege, blaagule Børn, skælvende under de tynde Klæder, stirrer paa Dig med deres store, vidt opspilede Ojue. Hendes Mand har arbejdet hele sit Liv tolv, tretten Timer hver Dag. Nu har han været uden Arbejde i tre Maaneder. Arbejdsløshed er ikke sjælden i hans Fag; den indtræffer periodisk hvert Aar. Men før, naar han var ledig, saa gik hans Hustru ud paa Arbejde — maaske for at vaske dine Skjorter — og hun fortjente da en 70—80 0. om Dagen. Men nu har hun ligget tilSongs i to Maaneder, og Nøden stirrer Familien i Møde i al sin Rædsel.

Du Læge, hvad vil Du foreskrive denne syge Kvinde? Du, som med et Blik har set, at Aarsagen til hendes Sygdom er Blodmangel, Mangel paa god Føde, Mangel paa frisk Luft? Sig en god Bøfsteg liver Dag? Lidt Bevægelse ude paa Landet? Et tørt dg godt ventileret Soveværelse?

Hvilken Ironi?

Hvis hun kunde have faaet dette, vikle hun have haft det for længe siden uden ut vente paa dit Raad.

Hvis Du har et godt Hjærte, et ærligt Ansigt og snakker ligefrem, vil denne Familie sige Dig mange Ting, Den vil fortælle Dig, at den Kvinde, som ligger i det næste Værelse, og hvis Hoste skærer Dig helt ind i Hjærtet, er en fattig Strygerske, i\t i Etagen nedenunder har alle Bomene Feber, og at Vaskekonen i første Etage ikke vil leve til Vaaren, og at i Huset ved Siden af er det endnu værre fat.

Hvad vil Du sige til alle disse syge? Anbefale dem kraftig Føde, en anden Luft, lidt mindre Slid .. . Du øn,«ker bare, at Du kunde, og hjærtebrændt gaar Du derfra med en Forbandelse paa dine Læber.

Den næste Dag, medens Du endnu grubler over den Skæbne, som er beskaaret disse, der boede i et Hundehul, fortæller en Kollega Dig, at i Gaar kom en Tjener og hentede ham i Vogn. Det var til Ejeren af et tint Hus, til en Dame, udmattet af søvnløse Na tter, som havde hengivet hele sit Liv til at klæde sig tint paa, til Visiter, til Baller og til at trættes med en dum Ægtefælle. Din Ven har ordineret hende en mindre urimelig Levemaade, mindre pirrende Mad, Spasereture i fri Luft og lidt Gymnastik, da hun mangler nyttigt Arbejde.

Den ene er døende, fordi hun aldrig har bart nok Føile og nok Hvile i hele sit Liv; den anden lider, fordi hun aldrig bar vidst, hvad Arbejde var, siden hun blev født.Er Du eu af disse slattede Naturer, som er ligegyldige for alt, som ved Synet af de mest oprørende Optrin trøster sig med et let Suk og et Glas 01, da vil Du gradvis blive vant til disse Kontraster, og Dyret i Dig vil hjælpe dine Bestræbelser, saa at Du vil blive moden for de forlystelsessyge Rækker, og Du vil ikke tænke paa Elendigheden. Men hvis Du er et Menneske, hvis hver Følelse hos Dig bliver en Villiebeslutning, hvis ikke Dyret i Dig har dræbt din Intelligens, saa vil Du en Dag sige til Dig selv: Nej, dette er uretfærdigt, det maa ikke vare længere. Der er ikke Tale om at helbrede Sygdommen, den maa ogsaa forhindres. Eu bedre Levemaade og lidt mere intellektuel Uddannelse vil bringe Sygdommenes Antal nedtil det halve. Kast Medicinen for I lundene I Luft, god Føde, mindre Slid og Slæb — det er det, vi skal begynde med. Uden det er en Læges Arbejde bare Humbug og Bedrag.

Den Dag vil Du forstaa Socialismen. Du vil længes efter at forstaa den til Bunds, og hvis Altruisme ikke bare er et tomt Ord for Dig, hvis Du til Studiet af det sociale Spørgsmaal føjer Naturfilosof ens strænge Undersøgelser, saa vil Du ende med at befinde Dig i vore Rækker, og Du vil arbejde, som vi arbejdet, for den sociale Revolution.

Men maaske Du vil sige: Hvad bryder jeg mig om praktisk Arbejde. Jeg vil hengive mig til den rene Videnskab som Astronomen, Fysikeren, Kemikeren. Sligt Arbejde bærer altid Frugt, selv om kun for Fremtidens Slægter.

Lad os først forsøge at blive enige om, hvad Du søger ved at hengive Dig til Videnskaben.

Er det kun den Nydelse, som vi har ved Studiet af Naturen og ved Udvikling af vore intellektuelle Ævner? I det Tilfælde spørger jeg Dig, hvori en Filosof, som dyrker Videnskaben, for at han selv kan leve et behageligt Liv, skiller sig fra en Dranker, som ogsaa kun søger en øjeblikkelig Nydelse og tinder den i Vinen? Filosofen har valgt sin Nydelse mere klogt,siden den skaffer ham en langt dybere og varigere Nydelse end Drankeren. Men det er ogsaa alt. Baade den første og den anden har det samme egoistiske Maal — personlig Tilfredsstillelse.

Men Du ønsker ikke at leve et egenkærligt Liv. Ved at arbejde for Videnskaben vil Du arbejde for Menneskeheden — det er den Tanke, som vil lede Dig under dine Studier,

En daarende Illusion! Hvem af os har ikke drømt den for et Øjeblik, naar vi for første Gang gav os hen til Videnskaben?

Men, hvis Du virkelig tænker paa Menneskeheden, hvis Du virkelig ser paa Menneskehedens Lykke, da rejser der sig en mægtig Indvending, thi naar Du biot har en lille Smule kritisk Aand, saa maa Du være enig i, at i Nutidens Samfund er Videnskaben kun en Luksusgenstand, som kun tjener til at gøre Livet mere behageligt for de faa, men forbliver aldeles utilgængelig for Menneskehedens Masse.

Der er nu gaaet meft: end et Aarhundrede siden Videnskaben nedlagde sunde Forudsætninger til at klargøre Verdens Oprindelse, men hvor mange har mestret disse Forudsætninger eller ejer den virkelige videnskabelige, kritiske Aand? Nogle faa Tusinder, som forsvinder blandt de Hundrede Millioner, som endnu ligger nedsunkne i Fordomme og Overtro, der passer for vilde, og som altid er udsatte for at tjene som Lodedukker for religiøse Bedragere.

Eller lad os se paa, hvad Videnskaben bar gjort for at faa i Stand et fornuftigt Grundlag for fysisk og moralsk Sundhed. Videnskaben siger os, hvorledes vi bør leve for at bevare vort Legemes Sundhed og vedligeholde en god Sundhedstilstand blandt Befolkningens Masse. Den anviser Vejen til aandelig og moralsk Lykke. Men forbliver ikke alt Arbejde i disse to Retninger bare et dødt Bogstav i vore Bøger? Og hvorfor?

Fordi Nutidens Videnskab kun er til lor en I [aandfuld priviligerede Personer, fordi den sociale Ulighed,— 8 —

som deler Samfundet i to Klasser — Lønslaverne og Kapitalisterne —, gør al Lærdom om en sund Tilværelse kun til den bitreste Ironi for ni Tiendedele af Menneskeheden.

Jeg kunde anføre en hel Del flere Eksempler, men jeg skal fatte mig i Korthed. Gaa biot ud af Fausts Studerekammer, Livis støvede Ruder næsten lukker det klare Dagslys helt ude, se Dig omkring, og ved hvert Skridt vil Du selv tinde Beviser paa denne Tanke.

Der er nu ikke længere Spørgsmaal om at ophobe videnskabelige Sandheder og Opdagelser. Vi trænger fremfor alt til at sprede de Sandheder, som Videnskaben allerede har mestret, at gøre dem til en Del af vort daglige Liv, til almindelig Ejendom. Det gælder om at bære sig saaledes ad, at alle, at Menneskehedens Masser kan blive i Stand til at forstaa dem og anvende dem. Vi maa omskabe Videnskaben fra en Luksus til Grundlaget for hvert Menneskes Liv. Dette er, hvad Retfærdighed fordrer.

Jeg gaar videre. Jeg siger, at det ligger i selve Videnskabens Interesse at gaa i den Retning. Videnskaben gør kun virkelige Fremskridt, uaar en ny Sandhed finder en Jordbund, som allerede er beredt til at modtage den. Theorien om den mekaniske Oprindelse af Varmen, skønt allerede forkyndt i forrige Aarhundrede paa samme Maade som Hirn og Clausius forkynder den i Dag, forblev dog i otti Aar begravet i et lærd Selskabs Afhandlinger, indtil den Tid, da Kundskaben i Fysik var spredt vidt nok, til at Offen-ligheden kunde modtage den. Og tre Generationer maatte gaa, før Erasmus Darwins Theorier om Arternes Ævne til at variere kundeblive velvillig modtaget gennem hans Sønnesøn, og selv da var det ikke uden Pres fra den offenlige Mening, at de blev vedtaget af de akademiske Tænkere. Tænkeren er ligesom Digteren og Kunstneren altid et Produkt af det Samfund, i hvilket han bevæger sig og lærer.Men hvis Du gennemtrænges af disse Idéer, vil Du forstaa, at det fremfor alt er vigtigt at faa en radikal Forandring i den nuværeude Tilstand, som ovnfvlder Tænkeren med videnskabelige Sandheder,

medens Resten af Menneskeuç forbliver, hvad de var for fem eller ti Aarhundreder siden, det vil sige Slaver eller Maskiner, der er ude af Stand til at mestre de erhvervede Sandheder. Og den Dag, Du er gennem-trængt af denne vide, menneskekærlige og ægte videnskabelige Tanke, den Dag vil Du tabe Smagen for ren Videnskab. Du vil sætte Dig til at arbejde for at udlinde Midler til denne Omdannelse, og hvis Du bringer med til dine Undersøgelser din Upartiskhed, som Du brugte i dine videnskabelige Undersøgelser, saa vil Du visselig blive Socialist — Du vil gøre en Ende paa Sotismerne, og Du vil komme iblandt os. Træt af at arbejde for den lille Floks Nydelser, som alligevel har saa meget deraf, vil Du stille din Oplysning og din Hengivenhed i de undertryktes umiddelbare Tjeneste.

Og vær sikker paa, at saa, naar Du føler, Du har gjort din Pligt, tiaar der bliver Fællesskab mellem dine Folelser og diue Handlinger, saa vil Du hos Dig selv tinde ny Kræfter, som Du aldrig har drømt om. Og naar den Dag — og den er, trods alle lærde Professorer, ikke langt borte — naar den Dag, der vil blive Omskiftelsens Dag, den, Du arbejder for, naar den er kommen, naar et fælles videnskabeligt Arbejde afslører ny Kræfter, naar Arbejdets store Hær stiller sin Erfaring og sin Energi i Videnskabens Tjeneste, da vil den gøre saa mægtige Skridt fremad, at i Sammenligning hermed vil Nutidens seue Fremskridt synes at være Skoledrenges Arbejder.

Da vil Du kunne glæde Dig i Videnskaben ; dens Nydelse vil blive en Nydelse for alle.

II.

Du er kanske færdig med din Jus og skal snart modtage din Bestalling som Sagfører, og Du har maaske ogsaa nogle Drømme om din fremtidige Virksomhed — jeg forudsætter altsaa, at Du er en af disse ædlere Aander, som véd, hvad Altruisme er. Maaske Du tænker, at »jeg vil vie mit Liv til en uophørlig og kraftig Kamp mod al Uretfærdighed! Jeg vil bruge alle mine Evner for at Loven skal sejre, Loven, det offenlige Udtryk for den højeste Retfærdighed — kan nogen Virksomhed være ædlere V« og Du begynder Livets Arbejde tillidsfuld til Dig selv og den Stilling, Du har valgt.

Godt, men lad os slaa op paa den første og bedste Side i Lovens Annaler, og vi vil faa at se, hvad det virkelige Liv siger os.

Her har vi en rig Jordejer. Han fordrer, at eu Forpagter skal kastes ud, fordi han ikke har betalt sin Afgift. Fra Lovens Side er Sagen ikke Tvivl underkastet; naar den fattige Bonde ikke kan betale, maa han gaa. Men naar vi nærmere undersøger Sagen, saa vil vi opdage, at Jordejeren har brugt Afgiften til glade Gæstebud, mens Forpagteren har slidt og slæbt Dag ud og Dag ind. Jordejeren har ikke gjort noget for at forbedre sin Ejendom, og alligevel 1 iår dens Værdi tredoblet sig paa femti Aar paa Grund af Jærnbaneanlæg, ny kommunale Veje, Dræning, Indhegning og Opdyrkning al' forhen ubenyttet Jord, men Bonden, som har lagt hele sit Arbejde i dette, har ruineret sig selv. Han er falden i Aagerkarles Hænder, og da han sidder i Gæld til op over Ørene, kan han ikke betale Ejeren. Loven, som altid er paa Ejendommens Side, er klar nok; Jordejeren har Ret. Men Du, hvis Retfærdighedsfølelse endnu ikke er bleven afstumpet af Lovformler, hvad vil Du gøre? Vil Du være med til, at Forpagteren kastes ud paa Landevejen? — for det er, hvad Loven befaler — •eller vil Du forlange, at Jordejeren betaler tilbage

til Forpagteren den Del af den højere Værdi at' Ejendommen, som skyldes Forpagterens Arbejde? — for det er, hvad Retfærdighed forlanger. Hvilken Side vil Du vælge? For Loven og mod Retfærdigheden eller for Retfærdighed og mod Loven?

Eller naar Arbejderne strejker mod en Fabriks-herre uden 14 Dages Opsigelse, hvad vil Du saa gore? Vil Du staa paa Lovens Side, d. v. s. paa Fabriks-herrens, som understøttet af en Krise har fortjent skændige Summer? Eller imod Loven, paa Arbejdernes Side, som paa samme Tid ikke faar mere end 2 Kroner om Dagen og som ser Kone og Børn svinde hen lige for deres Øjne? Vil Du forsvare det Lov-trækkeri, som kaldes »Kontraktsfrihed«? Eller vil Du forsvare Retfærdighed, i Følge hvilken en Kontrakt, som er indgaaet imellem en Mand, som har spist godt til Middag, og en, som sælger sin Arbejdskraft, fordi han ellers sultede ihjæl, mellem den stærke og den svage. — ikke er nogen Kontrakt?

Tag en anden Sag. Fler i Byen luskede en Fvr omkring en Slagterbutik; han stjal en Bof og løb sin Vej med den. Arresteret og forhørt forklarer han, at han er eu arbejdsløs Arbejder, og at han og hans Familje ikke har haft noget at spise i tire Dage. Man beder Slagteren om at lade Manden gaa, men denne vil have, Retfærdigheden skal have sin Gænge. Ilau anklager Arbejderen, som dømmes til seks Maaneders Fængsel. Dette kræver Retfærdighedens blinde Gudinde. Oprøres ikke din Samvittighed mod Lov og Samfund, uaur Du hører lignende Domme hver Dag?

Eller vil Du, at Loven skal anvendes mod den Mand, som, daarlig opdraget og daarlig behandlet fra sin Barndom af, er bleven voksen uden at have hørt et eneste medfølende Ord, og som til slut myrder sin Nabo for at stjæle en Krone fra ham? Vil Du tillade, at han dømmes til at henrettes eller endnu værre — at. hun indespærres i tyve Aar, naar Du véd, at han snarere er en vanvittig end en Forbryder,— 12 —

og at i ethvert Tilfælde hans Forbrydelse er hele Samfundets Fejl?

Vil Du fordre, at disse Vævere, som i et Øjebliks Ophidselse har sat Ild paa deres Fabrik, skal kastes i Fængsel ? At denne Mand, som skød efter en kronet Morder, skal indespærres for hele .Livet? At dette Folk, som har rejst sig og har hejst Fremtidens Flag paa Barrikaderne, skal skydes ned? Nej, og tusinde. Gauge nej!

Hvis Du tænker i Stedet for at gentage, hvad der er lært Dig, hvis Du analyserer Loven og drager den ud af alle disse taagede Fortolkninger, som man har indhyllet den i for at skjule dens virkelige Oprindelse, d. e. den stærkeres Ret over den svage, og dens egenlige Væsen, som altid har været at indskrive og godkende alle Slags Undertrykkelser, som Menneskeslægten har taget i Arv fra sin blodige Historie — naar Du har forstaaet dette, vil D.u foragte Loven. Du vil forstaa, at det at være den skrevne Lovs Tjener, det er hver eneste Dag at være i Kamp med Samvittighedens Lov og at stille sig paa Urettens Side. Og siden denne Kamp ikke kan vare bestandig, saa vil Du enten komme til at kvæle Samvittighedens Stemme, og Du vil blive et slet Menneske, eller Du vil bryde med Sæd og Skik, og Du vil sammen med os arbejde paa at ødelægge al denne økonomiske, sociale og politiske Uretfærdighed.

Men da er Du en Socialist, — da er Du en revolutionær.

Og Du, unge Ingeniør, som har drømt om at forbedre Arbejdernes Kaar ved at anvende Videnskaben i Industriens Tjeneste — hvilke sørgelige Skuffelser, hvor mange tabte Illusioner veuter(ikke Dig. Du sætter hele din Energi, alle dine Evner ind paa at konstruere en Jærnbane, som skal gaa langs bratteSkrænter og gennem Fjældet« Granit for at kunne forbinde to Lande, som Naturen har skilt ad. Men naar Arbejdet er paabegyndt, saa ser Du Arbejderskarerne sygne hen og dø af Savn og Sygdom i de mørke Tunneller; Du ser andre, som drager hjem med nogle surt opsparede Skillinger og Spiren til Tæring i sig. Du ser Menneskelig, Ofre l'or en smudsig Gærrig-hed, ligge som Vejmærker langs din Jærnbanelinje, og naar den endelig er færdig, vil Du komme til at se den benyttet som Hovedvej for en indstrømmende Armt'1.

Du har givet helo din bedste Ungdom hen for eu Opiindelse, der vil lette Produktionen, og efter mange Forsøg, efter mange søvnløse Nætter, er Du tilsidst Herre over din Opdagelse. Du gør Brug af den, og Resultatet overgaar dine Forventninger. Ti. tyve Tusind Arbejdere kastes ved den paa Gaden. De, som bliver tilhage, er for det meste Børn, der bliver henviste til at være Maskiner. En tre, tire, ti Fabrik-ejere tjener sig en Formue paa den og »lader Gharn-pagnen knalde« . . . Var det din Drøm?

Og naar Du studerer de sidste industrielle Fremskridt. vil Du tinde, at Syersken intet har vundet, absolut intet, ved Opfindelsen af Symaskinen, at Arbejderne i Gothardttunnellen døde af Stenstøvet trods Diamantboret, at Murerne og Dagarbejderne er lige saa arbejdsløse nu som før Donkraftens Opfindelse. Hvis Du undersøger de sociale Problemer med den samme Selvstændighed, som har ledet dine mekaniske Undersøgelser, vil Du komme til den Slutning, at under Privatejendommens og Lønslaveriets Herredømme vil enhver Opfindelse, i Stedet for at lette Arbejdernes Byrder, gøre dem tusinde Gange tungere, gøre deres Arbejde mere aandssløveude. Arbejdsløsheden større, Kriserne mere ødelæggende, medens den. som i Forvejen allerede tager alle Nydelser, vil være den eneste, der høster Fordel af den.

Hvad vil Du gøre, naar Du eu Gang er kommen til denne Slutning?Enten vil Du bringe din Samvittighed til Tavshed med Sofismer, og Du vil en Dag tage Afsked med din Ungdoms ærlige Drømme og søge selv at komme i Besiddelse af det, der giver Ret til de Glæder og Nydelser, som Livet kan byde — Du vil gaa over ti Udsugernes Lejr.

Eller, hvis Du har et medfølende Hjærte, vil Du sige til Dig selv: — Nej, dette er ikke Tiderne til at gøre Opfindelser. Lad os først arbejde paa at ændre Produktionssystemet. Naar det er forbi med Privatejendommen, da først vil hvert Fremskridt i Industrien komme Menneskeheden til Gode, og Arbejdernes Masser, som nu kun er Maskiner, vil da blive tænkende Væsener, som i Industrien vil anvende hele deres Intelligens, der er udviklet ved Studier og fuldendt ved legemligt Arbejde, og Industriens Udvikling vil da gøre et Fremskridt, som i Løbet af femti Aar kan udrette, hvad vi nu ikke en Gang vover at drømme om.

Og hvad skal jeg sige til Læreren — ikke til den Mand, som ser paa sin Gærning som en anstrængende Forretning, men til ham, som, omgivet af en Flok glade Unger, føler sig oplivet af deres livlige Øjne og deres glade Latter, og som vil indpode i deres smaa Hjærner de Menneskekærlighedens Idéer, som begejstrede ham selv, da han var ung.

Jeg ser ofte, at Du er bedrøvet, og jeg véd, hvad der har skaffet Dig Rynker i Panden. I Dag har din Yndlingselev, som ganske vist ikke er flink i Latin, men som har et udmærket Hjærte, med Begejstring fortalt om Wilhelm Tell. Hans Øjne lynede, han syntes at ville gennembore alle Tyramier, da lian fremsagde Schillers lidenskabelige Vers. Men da han kom hjem, fik han Skænd af sin Mo'r, sin Fa'r eller sin Onkel, fordi han ikke har vist Præsten eller Politibetjenten tilstrækkelig Respekt. I en Time præket de for ham: »Vær forsigtig, vis Lydighed og Respekr

for Avtoriteterne«, og saa vil han snart kaste Schiller til Side l'or at læse: »Hvorledes man kommer frem i Verden«.

Og nu fortælles det Dig, at det er gaaet saa daarligt med dine bedste Elever. En gør ikke andet end drømme om at blive Officer. En er bleven optaget i sin Principals Forretning og stjæler nu fra Arbejderne deres usle Løn. Og Du, som havde sat saa stort et Haab til disse unge, Du grubler nu over den sørgelige Modsætning mellem Idealet og Livet.

Og det tænker Du paa endnu! Men jeg forudsiger, at inden to Aar, naar Du har lidt Skuffelse efter Skulfel.se, saa vil Du lægge dine kære Forfattere paa Hylden, og Du vil tilsidst erklære, at Wilhelm Tell uden Tvivl var en meget skikkelig Fader, men naar)dt kommer til alt lidt forrykt, at Poesi er udmærket i en ledig Time, især efter at man en hel Dag igennem har undervist i sammensat Rentesregning, men at de Herrer Digtere altid svæver i Skyerne, og at deres Vers intet har at gøre hverken med Livet eller Skoleinspektørens næste Besøg . . .

Eller ogsaa bliver din Ungdoms Drømme dit Manddomslivs Overbevisning. Du vil forlange en udstrakt menneskelig Undervisning for alle, i Skolen og udenfor Skolen, og idet Du indser, at den vil være umulig utaler de nuværende Tilstande, saa vil Du angribe Bourgeois-Samfundet i dets Rod. Og naar Du saa er bleven afskediget af Undervisningsministeren, vil Du forlade Skolen og komme og stille Dig iblandt os. Du vil oplyse Mænd, der er ældre, men mindre lærde end Du, om hvilken Tiltrækning der er i Kundskab, og hvorledes Menneskeheden burde være, og hvad den kan blive. Du vil komme og arbejde sammen med Socialisterne for en fuldstændig Omfor-audring af det nuværende System for at opnaa sand Lighed, virkeligt Broderskab og Frihed.

Og endelig Du unge Kunstner, Billedhugger, Maler, Digter, Musiker, har Du ikke set, at den hellige Ild, som opflammede dine Forgængere, ikke findes hos Eder nu? at Kunsten er flad, og Middelmaadigheden hersker alene?

Og hvorledes kunde det være anderledes? Den Glæde over at have genfundet Oldtidens Verden, over at have forfrisket sig i Naturens Kilder, som frembragte Renaissancens Mesterværker, er ikke mere til for Nutidens Kunst; overfor Revolutionens Idé er den hidindtil forbleven kold, og blottet for Idé tror den at have fundet en i

Realismen, naar den nu piner sig med at levere et koloreret Fotografi af Dugdraaben paa en Plante, med at efterligne en Kos Bagparti eller at afmale i alle Enkeltheder, i Prosa og i Vers, en Kloaks stinkende Snavs, en fin Skøges Kabinet!

Men hvis det er saa, hvad skal man saa gøre? vil Du spørge.

Hvis den hellige Ild, som Du siger brænder i Dig, ikke er bedre end en rygende Væge, da bliv bare ved med at gøre, som Du har gjort, da vil din Kunst snart synke ned til at blive et Haandværk til at dekorere Grossererens Salon og komponere tredje Klasses Operetter og skrive Føljetoner til Skillingsbladene.

De fleste af Jer glider allerede med fuld Kraft ned ad dette Skraaplan. Men hvis dit Hjærte banker i Samklang med Menneskehedens, hvis Du som en sand Digter har Øre for Livet, da vil Du, naar Du ser ud over dette Hav af Lidelser, hvis Bølger skyller op om Dig, naar Du staar Ansigt til Ansigt med disse Folkeslag, som dør af Hunger, med disse Lig, der stabler sig op i Gruberne, med disse lemlæstede Legemer, som ligger i Dynger ved Barrikaderne, uaar Du ser disse lange Rækker af forviste, som vandrer ind i Sibirien for at begraves i Isørkenen, eller paa de tropiske Øers Bredder, uaar Du staar lige over for den sidste Kamp, der kæmpes, de overvundnes Smærtensskrig og Sejrherrernes vilde Fester, Heltemodet i Kamp med Fejgheden, den ædle Begejstring— 17 —

og den låve Slethed — da vil Du ikke kunne holde Dig nev tral. Da vil Du komme til at stille Dig paa de undertryktes Side, fordi Du véd, at det skønne, det herlige, at selve Livsens Aand er hos dem, som kæmper for Lys, for Menneskelighed, for Retfærdighed.

Her vil Du tilraabe mig: Holdt!

Men, vil Du sige, naar abstrakt Videnskab er Luksus og Lægekunsten omtrent bare Humbug, naar Loven er det samme som Uretfærdighed, og mekaniske Opfindelser bare Midler til at plyndre de svage, naar Skolen, i Strid mod den praktiske Mands Verdens-visdom, er sikker paa at blive besejret, og Kunsten uden den revolutionære Idé vil sygne hen, hvad er der saa tilbage for mig at gore?

Jo, — Du har en mægtig, en velsignelsesrig Gærning, hvor dine Handlinger vil være i Overensstemmelse med din Samvittighed, et Arbejde, som kan begejstre de stærkeste og ædleste Naturer.

IH.

Hvilken Gærning V — Det skal jeg sige Dig. Enten maa Du stadig gaa paa Akkord med din Samvittighed og til slut en Dag sige: Lad Menneskeheden forgaa, bare jeg kan have nok af Glæder og kan nyde dem tilfulde, saalænge Folket er dumt nok til at tillade mig det; eller Du maa stille Dig ved Siden af Socialisterne og med dem arbejde paa en fuldstændig Omdannelse af Samfundet. Saaledes er den uigendrivelige Følge af den Undersøgelse, vi har gennemgaaet, det

2er den logiske Slutning, som ethvert intelligent Menneske er nødt til at komme til, forudsat at han tænker ærligt paa det, som foregaar rundt om ham, og forstaar at gøre sig uafhængig af de Spidsfindigheder, som haus Bourgeois-Opdragelse hvisker ham i Øret, og af sine Omgivelsers egennyttige Syn.

Naar man altsaa en Gang er kommen til denne Slutning, saa maa man spørge: Hvad skal der gøres?

— Svaret er let.

Forlad de Omgivelser, hvori Du er sat, og hvori man plejer at kalde Folket en Flok Bæster, kom blandt dette Folk, og Svaret vil komme af sig selv.

Du vil se, at overalt, i Frankrig som i Tyskland, i Italien som i Amerika, overalt, hvor der er en privi-ligeret og en undertrykt Klasse, der foregaar der blandt Arbejderne en umaadelig Bevægelse, hvis Maal det er for stedse at nedbryde den Trældom, som det kapitalistiske Lehnsvæsen har paalagt os, og at grundlægge et Samfund, bygget paa Lighed og Retfærdighed. Og det er ikke længere nok for et Folk i Nutiden at udtrykke sine Klager i en af de rørende Sange, der saa dybt og smærtende skar en i Hjærtet, som det attende Aarhundredes Trælle sang, og som den russiske Bonde synger den Dag i Dag. Nu arbejder det for sin Befrielse med fuld Bevidsthed om, hvad det

gør, og trods alle Hindringer imod dets Frigørelse.

Dets Tanker beskæftiger sig uafbrudt med, hvad der skal gøres, for at Livet, i Stedet for at være en Forbandelse for tre Fjerdedele af Menneskeheden, kan blive til en Lykke for alle. Det tager Samfundslærens vanskeligste Problemer op og søger at løse dem ved sin sunde Fornuft, sin Iagttagelsesaand og sin dyrekøbte Erfaring. Og for at komme til Forstaaelse med andre, ligesaa ulykkelige som det selv, forsøger det saa at danne Grupper, at organisere sig. Det danner Foreninger, som med Vanskelighed opretholdes af smaa Bidrag. Det sætter sig i Forbindelse med Kammerater i Udlandet, og bedre end filantropiske Stortalere forbereder det den Dag, da Krig mellem— 19 —

Folkene skal blive umulig. For at kunne vide, hvad dets Kammerater gør, opretter det Arbejderblade — men med hvilke store Ofre og uendelige Anstrrengelserl Ug tilsidst, naar Tiden er kommen, rejser det sig for at ofre sit Blod paa Barrikaderne, det kæmper for de Rettigheder, som de rige og mægtige senere forstaar at forvanske til Forrettigheder, de vender mod det.

Hvilken uendelig Række af Anstrængelser! Hvilken uophørlig Kamp! Hvilket stadig paa ny begyndt Arbejde, snart for at fylde de Huller, der dannes af Desertører, enten dem, der bliver trætte, eller dem, der sælger sig, eller dem, der gøres til Genstand for Forfølgelser; snart for igen at danne Rækkerne, som er bleven udtyndede ved Geværernes og Mitrailløsernes Kugler, snart for igen at tage fat paa de Forskninger, som er bleven afbrudt ved Masseudryddelserne.

Aviserne holdes oppe af Folk, som ved Sult og Nattevaagen har maattet stjæle Kundskabsbrokker fra Samfundet, Agitationen drives med Skillingsbidrag, samlet fra Arbejdernes Sultełøn, og under stadig Frygt for at se sin Familje lide den skrækkeligste Nød, saa snart som Arbejdsherren faar at vide, at »hans Arbejder, hans Slave er befængt med Socialisme«.

Dette vil Du se, hvis Du gaar ud blandt Folket.

Og i denne endeløse Kamp — hvor ofte har ikke Arbejderen forgæves spurgt, naar han segnede under Byrdernes Vægt:

»Hvor er dog disse unge henne, der er bleven opdraget paa vor Bekostning? Disse unge, som vi har født og klædt, medens de studerede? Hvor er disse, for hvem vi, med Ryggen krummet under de tunge Byrder og Maven tom, har bygget disse Huse, disse Universiteter, disse Bibliotheker, disse Musæer? Hvor er disse Mennesker, for hvem vi, med vore

2*blege, magre Ansigter, har trykt disse fine Bøger, som vi selv ikke en Gang kan læse? Hvor er disse lærde henne, som paastaar at eje al menneskelig Videnskab, og for hvem hele Menneskeheden ikke er saa meget værd, som en sjælden Insektart. Hvor er disse Mænd, som altid fører Frihedens Fraser i Munden, men som aldrig tænker paa at kæmpe for vor Frihed, der daglig trampes under Fødder? Hvor er disse Digtere og Forfattere, disse Malere og Billedhuggere — med ét Ord — hvor er denne Bande af Hyklere, som taler om Folket med Taarer i Øjnene, men som aldrig har været iblandt os for at hjælpe os med vort Arbejde?«

Ja, hvor er de?

Nogle føler sig vei tilpas i deres fejge Ligegyldighed. Andre, Majoriteten, foragter »Hoben« og er rede til at kaste sig over den, hvis den vover at røre ved en af deres Forrettigheder.

— Det er sandt, af og til kommer der en ung Mand, som drømmer om Trommer og Barrikader og ønsker at gøre Opsigt; men han opgiver Folkets Sag, saa snart han opdager, at Vejen til Barrikaderne er lang, at Arbejdet er tungt, og at den Laurbærkrans, som kan vindes, er omvundet med Torne. I Almindelighed er det umættelige Ærgærrigheder, som, efter at det er slaaet fejl med deres første Forsøg, kommer for at fange Folkegunst, men som senere er de første til at tordne mod Folket, naar det vil anvende de Principer, som de selv har proklameret. Maaske vil de ogsaa være færdige til at vende Kanonerne mod Folket, naar det vover at røre sig, før de, Lederne, har givet Signalet.

Læg hertil: Skældsord, hovmodig Foragt og fejg Bagtalelse fra den store Majoritet, og Du vil have den Hjælp, Folket nu til Dags faar af de unge af den højere Stand og Middelklassen til sin sociale Udvikling.Efter alt dette vilde Du da atter spørge: Hvad skal vi gøre? Naar der er alt at gøre! Naar eu hel Hær af unge vilde finde nok til at Sysselsætte hele deres Ungdoms Kraft, hele deres Intelligens og Talent med for at h jælpe Folket i det store Foretagende, som det har paabegyudt.

I Elskere af den rene Videnskab, hvis I er gennemtrængt af Socialismens Principer, hvis I helt ud forstaar Betydningen af den Revolution, som mælder sit Komme, ser 1 da ikke, at al Videnskab maa omformes for at komme i Harmoni med de ny Principer. at Talen er om at fuldføre en Revolution paa dette Felt, en Revolution, der er større end den, som i det attende Aarhundrede fuldbyrdedes i enhver Gren af Videnskaben? Forstaar I ikke, at Historien — som jiu er noget Kællingesnak om store Konger, store Mænd og Krigsdage, at denne Historie maa skrives ud fra Folkets Svn, ud fra det Værk, som Masserne har gjort, i Menneskehedens lange Udvikling. At Socialøkonomien, som i Dag kun er en Godkendelse af Kapitalist-plyndringen, maa blive omarbejdet saa vei i sine Grundsætninger som i sine utallige Anvendelser, at Antropologien, Sociologien og Ethiken maa fuldstændig omformes, og at selv Naturvidenskaberne, set fra et nyt Synspunkt, maa uudergaa en dybtgaaende Forandring med Hensyn til Opfattelsosmaaden af de naturlige Fremtoninger og Fremstillingsmethoder?

Saa gør det da. Sæt alle jeres Ævner ind paa den gode Sag. Især hjælp os med jeres klare Logik at modarbejde Aarhuntireders Fordomme og at udarbejde Grundlaget for en bedre Organisation. End mere, lær os i vor daglige Diskussion frygtløs at bruge den sande videnskabelige Undersøgelse, og vis os, ved at foregaa med et godt Eksempel, hvorledes man ofrer sit Liv for Sandhedens Sejr.

I Læger, som har lært Socialismen at kende ved en saa bitter Erfaring, bliv aldrig trætte af at sige os, i Dag, i Morgen, i Tide og Utide, at Menneskeheden

— 22 —

iler mod sin Vanslægtelse, hvis Tilværelsens og Arbejdets nuværende Tilstande skal vedvare — at al jeres Medicin er magtesløs mod Sygdommene, saalænge ni og halvfems Hundrededele af Menneskeden frister Livet under Forhold, som er stik modsatte af, hvad Videnskaben fordrer. — Overbevis Folk om, at det er Sygdommens Aarsag, soiu maa rives op med Rode, og vis os alle, hvad der bør gøres for at udrydde den.

Kom med jeres Instrumenter og disseker for os med fast Haand dette vort Samfund, som haster mod Forraadnelse. Vis os, hvorledes en forstandig Tilværelse skulde og kunde være. Som sande Kirurger maa I overbevise Folk om, at et angrebet Lem maa amputeres uden Betænkning, for at det ikke skal forgifte hele Legemet.

1, som har stillet Videnskaben i Industriens Tjeneste, kom og sig os aabent og ærligt, hvad Udfaldet har været af jeres Opdagelser. Lad dem, som ikke tør gaa Fremtiden kækt i Møde, skimte, hvilke ny Opfindelser der ligger bare i den Kundskab, vi har nu, hvad Industrien kunde blive under bedre Tilstande, hvad Mennesket kunde producere, naar det altid arbejdede i Bevidstheden for at forøge sin Produktion. Hjælp dog Folket med jeres Indsigt, jeres praktiske Anlæg og jeres Organisationstalenter i Stedet for at stille dem til Udsugernes Raadighed.

I Digtere, Malere, Billedhuggere og Musikere, hvis I forstaar jeres egen Mission og Kunstens sande Interesser, saa gaar I med os. Stil jeres Pen, jeres Pensel, jeres Mejsel til Revolutionens Tjeneste. Mai for os i jeres billedrige Stil, i jeres udtryksfulde Malerier om Folkenes Kæmpekampe mod deres Undertrykkere. Opflam de unges Hjærter med det skønne, store revolutionære Pust, som besjælede vore Forfædre, forta ! Kvinderne om, hvor stor og ædel en Livsgærning deres Mænd har taget op, hvis de giver deres Liv hen for den sociale Frigørelses store Sag. Vis Folket, hvor stygt dets virkelige Liv er nu, og sæt Fingeren paa— 23 —

Aarsagen til Stygheden, sig os, hvad et fornuftigt Liv vilde være, hvis det ikke Skridt for Skridt tørnede mod den nuværende sociale Ordens LTsselheder og Skændigheder.

Og tilsidst, alle I, som ejer Kundskab og Talent, hvis I har en Gnist af Medfølelse, kom, I selv og jeres Hustruer, og stil Jer i deres Tjeneste, som trænger mest. Og husk paa, at hvis I kommer, ikke som Herrer, men som

Kammerater i Kampen, ikke for at herske, men for at faa Styrke i et nyt Liv til Kampen for Fremtiden, ikke saa meget for at lære fra Jer, som for at gribes af Mængdens Længsler, forstaa dem, give dem Form, og saa arbejde uden Rast og Ro, med Ungdommens hele Fld, uophørlig for at føre dem ud i det virkelige Liv — husk, at da, og kun da vil I kunne leve et helt og fornuftigt Liv. Da vil I se, at ethvert Skridt paa denne Sti vil bære Frugt i Overflod, og den Harmoni, der vil blive mellem jeres Handlinger og jeres Samvittighed, vil give Jer Kræfter som I aldrig drømte om fandtes hos Jer.

Hvilken ædlere Livsgjerning kan I ønske jer, end at deltage i den aldrig ophørende Kamp i Folkets Midte for Sandhed, Retfærdighed og Lighed.

» IV-

Jeg har behøvet 3 Kapitler for at sige de unge af den velstaaende Klasse, at Uge over for det Valg, Livet stiUer, vil de blive nødt til, hvis de er ærüge og oprigtige, at arbejde Side om Side med Socialisterne, at kæmpe i deres Rækker for den sociale Revolution. Og alligevel, hvor simpel er ikke denne Sandhed! Men naar man skal tale til dem, som er vokset op under Bourgeois-Indflydelser, hvor mange Spidsfindigheder maa ikke bekæmpes, hvor mange Fordomme ikke over

vindes, hvor mange egennyttige Interesser ikke skal-fes af Vejen.

Men det er en let Sag at være mere kort, naar man taler til Jer, Folkets üngdom. Livet selv bringer Jer til at blive Socialister, naar biot I har lidt Mod til selv at tænke og handle derefter.

Den moderne Socialisme er nemlig fremstaaet fra Folkets dybe Lag. Selv om nogle Tænkere, udgaaet fra Borgerklassen, er kommen og har tilført den Videnskabens Godkendelse og Filosofiens Støtte, saa er Indholdet af de Tanker, de har udtalt, ikke destomindre frembragt ved det arbejdende Folks samlede Tankegang. Er ikke Internationales Forstandssocialisme, som den Dag i Dag er vor bedste Styrke, bleven udarbejdet i Arbejderorganisationerne under Massernes umiddelbare Indflydelse? Og har de Par Forfattere, som har givet deres Bistand til denne Udarbejdelse, gjort andet end finde det ordnede Udtryk for de Længsler, som Arbejderne allerede var besjælede af?

At vokse op i Arbejdernes Rækker og ikke arbejde for Socialismens Sejr, det er at misforstaa sine egne Interesser, at fornægte sin egen Sag og sin historiske Mission.

Husker Du den Gang Du endnu kun var en lille Knægt, at Du en Vinterdag gik ned i dit mørke Sti-æde for at iege? Kidden trængte ind igennem dine tynde Klæder og Sneen og Sjappet gennem dine udslidte Sko. Og naar Du paa Afstand saa de velnærede Børn, klædt saa rigt og tykt, som saa paa Dig saa overlegent, saa vidste Du allerede da, at disse Poder, der var klædt som Dukker, ikke var dine Kammerater og Ligemænd, hverken i Intelligens, Fornuft eller Energi. Men siden, da Du blev nødt til at stænge Dig inde i en Fabrik fra 5—6 om Morgenen og for-

blive der i tolv Timer ved eu hvirvlende Maskine, og Du selv som en Maskine blev nødt til Time efter Time, Dag efter Dag, Aar efter Aar at følge dens Bevægelser i deres ubarmhjærtige Taktslag — gik de andre i hele denne Tid roligt i deres fine Skoler, paa deres Akademier og Universiteter. Og nu er de samme Børn, mindre intelligente, men bedre opdraget end Du, nu er de Ideven dine Herrer og uyder alle Livets (»læder og alle Civilisationens Fordele. Og du? Hvilken Lod venter Dig?

Du har et lidet, trangt og mørkt Rum, hvor fem eller seks menneskelige Væsener er rodet sammen paa nogle faa Kvadratfod, hvor din Moder, syg af Livet og gammel af Sorg i Stedet for af Alder, byder Dig tørt Rugbrød og Kartofler og en mørk Væske, kaldet Kaffe, som din eneste Føde; og til at adsprede Dig har Du et eneste, det samme, aldrig ophørende Spørgsmaal: Hvorledes skal vi kuune betale Bageren i Morgen og Huslejen i Overmorgen?

Men maa Du trækkes med den samme daarlige Tilværelse, som din Fader og Moder har henslæbt Livet i i en treti —firti Aar? Maa Du slæbe hele dit Liv for at skaffe andre Velværets, Kundskabens og Kunstens Fornøjelser,

medens Du selv kun har den uophørlige Bekymring om, hvorledes Du kan skaffe Dig en Bid Brød? Vil Du for altid opgive det, som gør Livet saa dejligt, bare for at skaffe en Haand-fuld Ledigga'ugere al overflødig Luksus? Vil Du slide Dig helt op med haardt Arbejde for kun at kende Møje elller endog Nød, naar de arbejdsløse Tider kommer? Er det dette, Du længes efter i Livet?

r

Maaske vil Du give tabt. Du ser ingen Vej til at komme ud af din elendige Tilstand, og Du siger til Dig selv: Hele Generationer har haft den samme

Lod, og jeg, som intet kan ændre i denne Tilstand, jeg maa ogsaa finde inig i det. Lad mig da arbejde væk og forsøge at leve saa godt jeg kan.

Godt! Men i dette Tilfælde vil Livet selv oplyse Dig.

En Dag kommer der en Krise, en af disse Kriser, som ikke længere er et forbigaaende Fænomen, som for en Tid siden, men en Krise, som ødelægger en hel Industri, som kaster Tusinder af Arbejdere ud i den sorteste Nød, som knuser hele Familjer. Du kæmper som de andre mod denne Ulykke. Men Du vil snart se, hvorledes din Kone, dit Barn, din Ven lidt efter lidt bukker under af Mangel, Du vil se dem svinde hen lige for dine Øjne; af lutter Mangel paa Føde og Mangel paa Pleje dør de paa et elendigt Leje, medens Livet for de rige ruller sine glade Bølger i den store Stads solstraalende Gader — uden at de ofrer en Tanke paa dem, som gaar til Grunde.

Da vil Du forstaa, hvor oprørende dette Samfund er, Du vil begynde at tænke paa Aarsagerne til denne Krise, din Undersøgelse vil gaa til Bunds i denne Afskyelighed, som udsætter Millioner af menneskelige Væsener for en Haandfuld Lediggængeres begærlige Lyster. Da vil Du forstaa, at Socialisterne har Ret, naar de siger, at det nuværende Samfund baade kan og maa blive omformet fra Grunden af.

En anden Gang, naar din Herre forsøger ved en ny Nedsættelse af Lønnen at presse nogle fiere Ore ud af Dig for at øge sin Formue end mere, da vil Du protestere; men han vil haanligt svare: Gaa og spis Græs, hvis Du ikke vil arbejde til den Pris, jeg byder. Da vil Du forstaa, at din Herre ikke alene forsøger at beklippe Dig som et Faar, men at han ogsaa ser paa Dig som et lavere Væsen, at han ikke er tilfreds alene ved at holde Dig i sine Jærnklør ved Lønsystemet, men at han ogsaa vil gøre Dig til Slave i enhver Forstand. Da vil Du enten bøje Dig for ham, opgive din menneskelige Værdighed og ende med at lide enhver tænkelig Ydmygelse. Eller Blodet

vil stige Dig til Hovedet, Du vil gyse tilbage for den Skraaning, som Du var nær ved at glide ned ad. Du vil svare ham, og naar Du arbejdsløs er kastet paa Gaden, da vil Du forstaa, at Socialisterne har Ret, naar de siger: Oprør! rejs Eder mod det økonomiske Slaveri 1 Da vil Du komme og stille Dig i Socialisternes Rækker, og sammen med dem vil Du arbejde for den fuldstændige Afskaffelse af alt Slaveri — økonomisk, socialt og politisk.

Og en Dag vil Du atter faa at høre om den unge, vakre Pige, hvis raske Gang, hvis frimodige Øjne, hvis muntre Tale Du saa ofte har beundret. Efter at have kæmpet haardt Aar efter Aar imod Nøden, forlod hun sin Fødeby for at rejse til Hovedstaden. Hun vidste godt, at Kampen for Tilværelsen vilde blive haard der, men hun haabede dog at kunne tjene sit Brød paa en ærlig Maade.

Du véd nu, hvad hendes Skæbne blev.

En Søn af en eller anden Kapitalist gjorde Planeben til hende, hun lod sig forføre af hans vakre Ord og gav sig hen til ham med hele sin Ungdoms Lidenskab, kun for at blive forladt efter et Aars Forløb med et Barn i sine Arme. Men aldrig tabende Modet vedblev hun at kæmpe, men i Kampen mod Hunger og Kulde bukkede hun tilsidst under og endte sine Dage paa et eller andet Hospital, ingen véd hvorledes . . .

Ilvad vil Du saa gøre?

Enten vil Du skyde hele det ubehagelige Minde fra Dig med en eller anden dum Frase. »Hun var ikke den første og vil ikke blive den sidste«, vil Du sige, og en Aften vil Du paa en Knejpe sammen med andre Buller tilsøle hendes Minde med skidne Ord. Eller Mindet om hende vil røre dit Hjærte. Du vil opsøge den skændige Forfører

og slynge ham haus Forbrydelse i Ansigtet. Du vil komme til at tænke paa Aarsagen til denne Historie, som gentager sig hver Dag, og Du vil forstaa, at den aldrig vil ophøre at gøre sig gældende, saa længe som Samfundet er;

- 28 —

delt i to Lejre — paa den ene Side de nødlidende, paa den anden de lade, de nydende, med de fine Fraser og de dyriske Lyster. Du vil forstaa, at det er paa Tide, der bliver slaaet Bro over dette bundløse Syælg, Du vil stille Dig under Socialismens Fane.

Og Du, Folkets Kvinde, kan Du forblive kold ved alt dette ? Mens Du kærtegner dette Barns gulhaarede lille Hoved, som gemmer sig ved dit Bryst, tænker Du da aldrig paa den Lod, der venter ham, hvis ikke de nuværende sociale Forhold forandres? Tænker Du aldrig paa den Fremtid, som venter din unge Søster eller dine Børn? Vil Du have. at dine Sønner skal slæbe Livet hen som deres Fader før dem, uden nogen anden Bekymring end hvorledes han skal faa sit daglige Brød, uden nogen anden Fornøjelse end Beværtningens? Vil Du have, at din Søn eller din Mand skal være undergivet den første den bedstes Naade, der har arvet en Kapital til at udbytte dem med? Vil Du have, at de skal forblive deres Mesters Slaver, de mægtiges Kanonføde, den Gødning, som skal gøde de riges Marker?

Nej og Tusinde Gange nej I

Jeg véd, at dit Blod har kogt, naar Du hørte, at din Mand, der var gaaet med paa en Strejke fuld al' Begejstring og Bestemthed, tilsidst med Huen i Haanden har akcepteret de Vilkaar, som Herrerne dikterer i en haanlig Tone.

Jeg véd, Du har beundret disse spanske Kvinder, der i en Folkerejsning gik i Spidsen for Oprørernes Hær og blottede deres Bryst for Soldaternes Bajonetter.

Jeg er sikker paa, at Du nævner lun Kvinde med Højagtelse, der skød den brutale Embedsmand, som endog tillod sig at haane en Socialist i hans Celle._ 29 —

Og jeg véd, at dit Hjærte bankede hurtigere, da Du læste om disse Pariserinder, som i Kommunens Tid samlede sig under Kugleregnen for at opflamme deres Mænd til Heltedaad. Jeg véd det, og derfor tvivler jeg ikke beller om, at ogsaa Du tilsidst slutter Dig til dem, der arbejder paa at erobre Fremtiden.

Hver eneste en af Eder, ærlige unge Mænd og Kvinder, Bønder, Arbejdere, private og offenlig ansatte Kontorfolk, Soldater, I vil forstaa, hvad jeres Ret er, og 1 vil gaa med os. I vil komme for at arbejde sammen med jeres Brødre for den Revolution, som vil tilintetgøre ethvert Slaveri, sprænge alle Lænker, bryde de gamle forslidte Traditioner og aabne for hele Menneskeheden en nv og videre Synskreds; 1 vil slutte Jer til os for i det menneskelige Samfund at grundlægge den sande Frihed, den sande Lighed og det sande Broderskab. Arbejd alle og for alle — den fidde Nydelse af deres Arbejds Frugter, den fulde Udvikling af alle deres Ævner — et fornuftigt, menneskeligt og lykkeligt Liv.

Lad Dig ikke daare med, at vi — bare en lille Flok — er for svage til at naa det store Maal, vi har sat os.

Tæl og se hvormange af os det er, som lider under Uretfærdigheden.

Vi Arbejdere, som væver Silke og Fløjl, for at vi selv skal gaa klædt i Pjalter, vi er ogsaa en Masse. Naar Fabriksklokken ringer til et Øjebliks Frihed, fylder vi Gaderne som et brølende Hav.

Vi Soldater, som trækkes afsted under Komando-staven, vi, som faar de Kugler, som vore Officerer har Ordener og Distinktioner for, vi stakkels Taaber, som hidtil ikke har vidst bedre end at skyde vore Brødre,— 30 —

vi behøver bare at gøre omkring for at se den Haand-fuld snoreklædte Herrer blegne, som kommanderer os.

Vi Bønder, som arbejder for andre og æder Havre, mens vi overlader Herrerne Hveden, vi udgør Millioner Mennesker; vi er saa talrige, at vi alene udgør Folkenes Masser.

Alle vi, som lider og som haanes hver Dag, vi er tilsammen den store Mængde, vi er Havet, som kan opsluge alt.

Saasnart det er vor Vilje, er et Øjeblik nok til, at Retfærdigheden sker Fyldest.